

Daňový a účetní bulletin 01/2014

Nový Občanský zákoník (NOZ), Zákon o obchodních korporacích (ZOK)

1.1.2014 dojde na 99% k tzv rekodifikaci soukromého práva, jejíž důsledky se projeví v celé řadě dalších předpisů. V následujícím textu se pokusím nastínit vybrané aspekty, které považuji pro chod společnosti za klíčové. V případě hlubšího zájmu je však třeba individuálního přístupu za pomoci právníků, neboť problematika je velmi široká a v tuto chvíli i výkladově nejednotná, bohužel.

Co nastane 1.1.2014?

- Dosavadní **Občanský zákoník se ruší**, v platnost vstupuje **NOZ 89/2012 Sb.**
- Dosavadní **Obchodní zákoník se ruší**, v platnost vstupuje **ZOK 90/2012 Sb.**
- Přestávají platit všechna smluvní ujednání, která jsou v rozporu s NOZ a ZOK (včetně stanov, spol. smluv...)
- Přestávají platit ovládací smlouvy (nahrazeno řízením dle § 81/1 ZOK)
- Vstupuje v platnost **Zákon o veřejných rejstřících** právnických a fyzických osob **304/2013 Sb.**...a další...

Tip: Převodový můstek mezi Obchodním zákoníkem a ZOK naleznete [zde](#).

Jak reagovat?

Obchodní společnosti (s.r.o., a.s., SVJ a další) jsou povinny:

- 1) Do 30.6.2014 upravit společenskou smlouvu / stanovy / ostatní smlouvy tak, aby byly v souladu s NOZ a ZOK
- 2) Do 30.6.2014 upravit písemné smlouvy o výkonu funkce jednatelů (jinak bude výkon funkce bezplatný)
- 3) Do 31.12.2015 je možné se „podřídít“ ZOK = vše (včetně již existujících smluv atd.) se již bude řídit jen ZOK
- 4) Do 31.12.2013 aktualizovat údaje na firemních internetových stránkách (doporučeno)

Podřídít se ZOK ano či ne? Jak?

Většinový názor je ano, neboť v opačném případě si většina nebude schopna vůbec ujasnit podle jaké právní úpravy v danou chvíli postupuje. Podřízení se ZOK realizujete ve třech krocích:

- 1) Deklarujete tuto skutečnost přímo ve společenské smlouvě / stanovách („Společnost se dle § 777 odst. 5 zákona č. 90/2012 Sb. podřizuje tomuto zákonu jako celku“)
- 2) Společenskou smlouvu / stanovy zveřejníte ve sbírce listin (zasláním v pdf do OR) Změna společenské smlouvy nabývá účinnosti až zveřejněním zápisu o podřízení se tomuto zákonu v OR.
- 3) Deklarujete tuto skutečnost zápisem do obchodního rejstříku (na [změnovém formuláři](#), poplatek 2.000 Kč)

Tip: Poplatek 2.000 Kč se vybere za návrh pouze 1x bez ohledu na počet měněných skutečností. Je tedy vhodné změnit jedním hlášením maximální počet skutečností. Zápis do OR mohou nově provádět i notáři. Jde o novou praxi a je možné, že by mohlo být finančně zvýhodněno pokud u notáře požádáte zároveň o zaevidování změny do OR a zároveň o osvědčení změny stanov...praxe teprve ukáže.

Povinně zapisované skutečnosti do OR od 1.1.2014:

- a) výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti,
- b) výše vkladu každého společníka, je-li podle jiného zákona vyžadován zápis těchto osob do obchodního rejstříku, a rozsah splnění vkladové povinnosti,
- c) údaj o tom, že se obchodní korporace podřídila zákonu jako celku postupem podle § 777 odst. 5 zákona o obchodních společnostech a družstvech,
- d) údaj o tom, že členové orgánu nebo prokuristovi byl pozastaven výkon funkce podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev,

- e) zástavní právo k podílu v korporaci, ledaže je představován cenným papírem nebo nesplacenou akcií; nesplacenou akcií se rozumí i případ, kdy byl splacen emisní kurs, ale akcie nebyla vydána,
- f) zákaz zatížení nebo zcizení podílu v korporaci, byl-li zřízen jako věcné právo,
- g) u společnosti s ručením omezeným jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, jejich společníků, výše podílu každého společníka, druh podílu a popis práv a povinností s ním spojených alespoň odkazem na společenskou smlouvu uloženou ve sbírce listin a údaj o tom, zda byl na podíl vydán kmenový list,
- h) u akciové společnosti rozsah splacení základního kapitálu, počet, forma a jmenovitá hodnota akcií nebo údaj o tom, že společnost vydá akcie, které nemají jmenovitou hodnotu (kusové akcie), a v jakém počtu, údaj o tom, zda budou vydány akcie jako zaknihovaný cenný papír nebo budou imobilizovány, druh akcií a popis práv a povinností s nimi spojených alespoň odkazem na stanovy uložené ve sbírce listin a případné omezení převoditelnosti akcií na jméno; má-li společnost jediného akcionáře, zapisuje se i jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, tohoto akcionáře
- i) název statutárního orgánu, neplyne-li ze zákona, **počet členů statutárního orgánu**, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je členem statutárního orgánu, s uvedením způsobu, jak za právnickou osobu jedná, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje

Jak přizpůsobit společenskou smlouvu / stanovy?

- 1) **Nutné** vypustit vše, co je v rozporu s NOZ a ZOK (např. opsaná ustanovení Obchodního zákoníku)
- 2) **Možné** vypustit:
  - a. údaje o zakladatelích, splácení vkladů
  - b. údaje o tvorbě rezervního fondu (již nebude povinný, ale lze ponechat dobrovolně)
  - c. způsoby úhrady ztráty a rozdělování zisku
- 3) **Nutné** doplnit:
  - a. Informaci o přizpůsobení se ZOK jako celku (§ 777)
  - b. **s.r.o.:** určit přesný počet jednatelů společnosti (§ 146/1/g)
  - c. **a.s.:** určit celkový počet hlasů ve společnosti
- 4) **Možné** doplnit vše, kde lze něco upravit odlišně od ZOK, např.:
  - a. VH je oprávněna rozhodovat o změně stanov (§ 190/2/a), jinak všichni společníci (§ 147/1)
  - b. možnost, aby se VH konala i když nebyla řádně svolána (§411/2)
  - c. možnost hlasování per rollam u a.s., tj. korespondenčně (§ 175)
  - d. možnost omezit prodej podílu společníků podmínkou souhlasu VH (§ 207/2)
  - e. možnost omezit / specifikovat jednání jednatele (§ 199/3), např. vyjmenovat co může dělat pouze se souhlasem VH, např. zákaz pachtu...
  - f. splatnost podílu na zisku a způsob jeho plnění (§ 34/2)
  - g. VH je oprávněna rozhodnout o vnitřním rozdělení zisku, tj. vytvořený zisk ponechat ve společnosti jako nerozdělený (§ 34/1), existuje výklad, kdy pokud to stanovy neupravují musí se celý zisk rozdělit společníkům
  - h. způsob ocenění výplaty vypořádacího podílu (§ 36/2), např. tržní hodnotou
  - i. povinný příspěvek mimo základní kapitál musí být předvídaný ve smlouvě a mít stanovenou max. hranici příspěvku (§ 162)
  - j. zákaz vystoupení společníka ze společnosti pokud nesouhlasí s povinným příspěvkem (§ 164/5)
  - k. definice druhů podílů, počtu podílů na společníka (§ 135)

Tip: Změnu stanov je nutné osvědčit jako veřejnou listinu formou notářského zápisu. Poplatek dle notářské vyhlášky 196/2001 Sb. se odvíjí od výše základního kapitálu, při ZK 200.000 Kč bude činit 4.000 Kč.

Jak přizpůsobit smlouvu o výkonu funkce jednatele?

Vedení společnosti s péčí řádného hospodáře je povinností jednatele. Za tuto činnost má právo na odměnu, toto právo však ztrácí, pokud výkonem funkce přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak. Smlouva o výkonu funkce se sjednává písemně a schvaluje ji, včetně jejích změn, valná hromada. Při nesplnění těchto podmínek je výkon

funkce bezplatný! V případě prohlášení úpadku může pak insolvenční správce jednatele vyzvat, aby vrátil prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to za období 2 let zpětně za předpokladu, že se prokáže porušení péče řádného hospodáře.

Povinné náležitosti:

- a) vymezení **všech složek odměn**, které náleží nebo mohou náležet členovi orgánu, včetně případného věcného plnění, úhrad do systému penzijního připojištění nebo dalšího plnění,
- b) určení výše odměny nebo způsobu jejího výpočtu a její podoby,
- c) určení pravidel pro výplatu zvláštních odměn a podílu na zisku pro člena orgánu, pokud mohou být přiznány, a
- d) údaje o výhodách nebo odměnách člena orgánu spočívajících v převodu účastnických cenných papírů nebo v umožnění jejich nabytí členem orgánu a osobou jemu blízkou, má-li být odměna poskytnuta v této podobě.

Souběh výkonu funkce a pracovního poměru ANO, ale...

Jiné plnění lze poskytnout pouze se souhlasem toho, kdo schvaluje smlouvu o výkonu funkce. Použije se obdobně na určení mzdy i na jiné plnění zaměstnanci, který je současně i členem statutárního orgánu společnosti, nebo osobě jemu blízké. Uzavření pracovního – právního vztahu (zaměstnanec) je možné pouze v rozsahu, v jakém nezasahuje do obchodního vedení společnosti. V jiném případě by taková mzda byla nejspíš posouzena jako odměna za výkon funkce a při nedodržení podmínek pro její výplatu lze očekávat komplikace i s daňovou uznatelností.

Tip: Vzhledem k rozdílnosti důsledků přijaté odměny za výkon funkce (závisí na řádné péči) a případné mzdy z pracovního vztahu lze doporučit, aby vedení společnosti bylo od 1.1.2014 vykonáváno **POUZE na základě písemné smlouvy o výkonu funkce se všemi náležitostmi**.

Jak přizpůsobit internetové stránky?

- 1) **A.S.:** bez zbytečného odkladu po svém vzniku a dále průběžně uveřejňuje na svých internetových stránkách údaje, které je povinna uvádět na obchodních listinách (§7/2). Každý podnikatel musí uvádět na obchodních listinách a na internetových stránkách své jméno a sídlo, údaje o zápisu v obchodním rejstříku včetně oddílu a vložky; podnikatel zapsaný v jiném veřejném rejstříku uvede údaj o svém zápisu do tohoto rejstříku. Byl-li podnikateli přidělen identifikující údaj (IČ), uvede i ten (§ 435 NOZ)
- 2) **S.R.O.:** pokud má internetové stránky platí pro ni stejné povinnosti, jako pro a.s. (§ 7/3)
- 3) **KONCERN:** existenci koncernu (tzv. „přiznaný koncern“) nutno zveřejnit na svých www (§ 79/3 ZOK), aby mohly být uplatněny výjimky z úhrady způsobené újmy a ručení při úpadku mezi ovládanými osobami (§ 72)
- 4) **Valná hromada:** Svolavatel nejméně 30 dnů přede dnem konání valné hromady uveřejní pozvánku na valnou hromadu na internetových stránkách společnosti (§ 406/1). současně společnost na svých internetových stránkách bez zbytečného odkladu po jejich obdržení uveřejní návrhy akcionářů na usnesení valné hromady (§ 407/2).

K jakým úkonům je vyžadován souhlas VH (jinak jsou neplatné)?

- 1) ke smlouvě o započtení proti pohledávce na splnění vkladové povinnosti – § 21/3, § 190/2/b a § 421/2/c
- 2) ke smlouvě o výkonu funkce v kapitálové společnosti - § 59/2
- 3) k poskytnutí jiného plnění za výkon funkce členovi orgánu korporace - § 61/1
- 4) k určení mzdy a poskytnutí jiného plnění zaměstnanci, který je současně členem statutárního orgánu, nebo osobě jemu blízké - § 61/3
- 5) k převodu závodu, zastavení závodu nebo takové jeho části, která znamená podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo změnu v předmětu činnosti – 190/2/i , § 421/2/m
- 6) ke smlouvě o tichém společenství (správně tiché společnosti) - § 190/2/j, § 421/2/o
- 7) k finanční asistenci - § 190/2/k, § 311/c
- 8) k udělení a odvolání prokury v SRO, nevylučuje-li to z působnosti VH společenská smlouva - § 190/2/e

- 9) k úplatnému nabytí majetku od zakladatelů do dvou let od vzniku AS § 255/1/b
- 10) k nabytí vlastních akcií, vzetí vlastních akcií do zástavy nebo k jejich nabytí ovládanou osobou či jejich vzetí ovládanou osobou do zástavy, pokud převodce nebo zástavce nebyl v dobré víře - § 308/1, § 310 a § 318
- 11) ke smlouvě o dalším členském vkladu - § 656/p

Co již nově VH nesmí (pokud to však nestanoví společenská smlouva)?

- 1) usnášet se na zásadach a pokynech pro jednatele, jak to stanovil § 135/2 odkazem § 194/4 ObchZ
- 2) rozhodovat o omezení statutárního orgánu jednat za společnost, jak to stanovil § 133/2 ObchZ
- 3) schvalovat smlouvy a zajištění závazků vymezené v § 196a a § 193/2 ObchZ a některé smlouvy uvedené v § 67a ObchZ (pacht závodu nebo jeho části)

Smlouvy u jednočlenných společností – ověřené podpisy

Smlouva uzavřená mezi jednočlennou společností zastoupenou jediným společníkem a tímto společníkem vyžaduje písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. To neplatí, je-li taková smlouva uzavřena v rámci běžného obchodního styku a za podmínek v něm obvyklých. Tento nedostatek lze dodatečně zhojit, tedy následným sepsáním a ověřením podpisů dojde ke konvalidaci právního úkonu (NOZ § 582)

Právní úkony mezi společnostmi a jednatelem, prokuristy...

Dosavadní § 196a ObchZ (zejména povinnost znaleckých posudků při převodech majetku mezi společnostmi a společníky) zaniká bez náhrady. Je vša nutné aplikovat obecná ustanovení ZOK o **střetu zájmů**:

- 1) § 54 preventivní: povinnost informovat o hrozícím střetu zájmů společnost
  - 2) § 55 povinnosti před uzavřením smlouvy s vlastní společností
  - 3) § 56 rozšíření na zajištění nebo utvrzení dluhů (uznání dluhu + smluvní pokuty)
- Statutární orgán je vždy povinen hájit zájmy společnosti před zájmy svými. Pokud se dostane do střetu těchto zájmů a jednání by vybočilo z pravidel obvyklého obchodního styku je povinen informovat o tom nejvyšší orgán společnosti (VH), která mu může takovou činnost i zakázat.

Jednatel a péče řádného hospodáře (§ 51 - § 53)

Statutární orgán společnosti je povinen jednat s péčí řádného hospodáře. Pokud tak nečiní a společnost dospěje k úpadku, může insolvenční správce požadovat jednak vrácení veškerých odměn od společnosti z posledních 2 roků, jednak 100% ručení za dluhy společnosti (§ 68). Kritériem je péče, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení. Důkazní břemeno je na straně jednatele. V ZOK je přitom nově zcela jasně definována řada konkrétních bodů, jejichž porušením dojde k **porušení péče řádného hospodáře**, např.:

- 1) Loajalita, potřebné znalosti a pečlivost = hájení zájmů společnosti se znalostí ekonomických, právních, daňových a dalších dopadů svých rozhodnutí (§ 159/1 NOZ)
- 2) Pravidlo podnikatelského úsudku (§ 51/1)
- 3) Ukládání listin a účetní závěrky do sbírky listin OR (§ 106 rejstříkového zákona 304/2013 Sb.)
- 4) Odvrácení hrozícího úpadku (§ 62, § 68)
- 5) Svolání valné hromady při hrozícím úpadku (§ 182) a vhodné řešení
- 6) Pochybení při rozhodování o výplatě podílů na zisku (§ 34/3)

Zároveň je jednatelem umožněno požádat VH o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení; tím není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře (§ 51/2)

Výplata záloh na podíl na zisku (§ 40)

Zálohu na výplatu podílu na zisku lze vyplácet jen na základě mezitímní účetní závěrky, ze které vyplývá, že obchodní korporace má dostatek prostředků na rozdělení zisku. Výše zálohy na výplatu zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný příděl do rezervního fondu. K výplatě zálohy nelze použít rezervních fondů, které jsou vytvořeny k jiným účelům, ani vlastních zdrojů, jež jsou účelově vázány a jejichž účel není obchodní korporace oprávněna měnit.

Obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, ani na ně vyplácet zálohy, pokud by si tím přivodila úpadek podle jiného právního předpisu.

Smyslem umožnění výplaty záloh je vyplácení zisku společníkům i v druhé půlce roku, tedy po řádné účetní závěrce. Pro výplatu je nutné splnit následující podmínky:

- 1) Insolvenční test § 40/2
- 2) Sestavení mezitímní účetní závěrky
- 3) Existují vlastní zdroje na výplatu

Výplata podílů na zisku

Podmínky:

- 1) Schválená řádná (mimořádná) účetní závěrka § 34/1
- 2) Rozhodnutí VH do 6 měsíců od konce účetního období (judikatura)
- 3) Limitace částky § 161/4: Částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídele do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou.
- 4) Insolvenční test § 40/1
- 5) Rozhodnutí jednatele o výplatě §34/3

Druhy podílů – račte si vybrat

Nově může mít společník více podílů (§ 135). Druhy podílů musí být jasně definovány ve společenské smlouvě / stanovách. Podíl v s.r.o. může být představován kmenovým listem, který má formu cenného papíru (§ 137). Některé vybrané druhy podílů pro inspiraci:

- 1) Podíl s pevným podílem na zisku § 161/3: není nutné rozhodnutí VH o jeho rozdělení, nárok je automatický. Např. podíl s 10% pevným podílem na zisku: 10% zisku se po uzavření roku vyplácí společníku automaticky.
- 2) Podřízený podíl na zisku § 276: je závislý na splacení nějaké cizí pohledávky. Výplata podílu je tedy podmíněna např. splacením úvěru společnosti (požadavek banky)
- 3) Podíl s rozdílným podílem na zisku (tracking share) § 276: Společnost, která má více činností může podíl na zisku vázat pouze k určité činnosti (ne na celý zisk společnosti).

Závěrem: K podrobnějšímu studiu lze doporučit např. následující články:

[Výkladová stanoviska k NOZ - vybrané problémy](#)
[Texty zákonů a jejich důvodové zprávy](#)

S přáním pěkného dne

